

dintre acestea, două file albe la început, numerotate separat, și 320 file numerotate cu creionul la 1882. La sfârșit, filele 317, 318 și 319 sînt de asemenea albe ¹.

Pergamentul subțire de 31 (— 31,4) cm × 24 (— 24,4) cm are adesea găuri provenind de la fabricație; filele 147 și 148 sînt formate dintr-un material mai gros. Colțul din dreapta, jos, este foarte tocit din cauza întrebuițării. Pe lângă acest defect, manuscrisul a avut de suferit și unele accidente ².

Caietele sînt legate cu un șnur subțire de mătase răsucită, de culoare verde-deschis: capetele fiecăruia dintre cele 6 șnururi sînt trecute apoi prin găuri făcute în grosimea plăcii de lemn cu o sulă și ies într-un șanț săpat pe fața scoarței. De marginea superioară și inferioară a cotorului este cusut cu mătase roșie un șnur din fire de cânepă, îmbrăcate în mătase roșie și verde, care formează benzi alternînd cu fire poleite cu aur și argint. Scoarțele din lemn de tei au pe multe, la cele trei laturi, cîte 2 găuri, unde erau probabil înfipite cuiele în care se prindeau încuietori cu zale. Pe aceste scîndurele sînt bătute cu cuișoare plăcile de argint ce fereau manuscrisul. Marginile acestor plăci, corespunzînd cu cele ale scoarțelor de lemn, au fost scurtate; totuși, într-o mai veche legătură, ele depășeau dimensiunile lemnului, deoarece cotorul din zale de argint depășește sus și jos cu cîte 1,5 cm actuala legătură. Acest amănunt, adăugat la lipsa fasciculei 16, sau tăietura adîncă din placa de lemn, care nu apare și la placa de argint, ar permite ipoteza că *legătura actuală nu este cea de la origine, ci e datorită unei refaceri ce a folosit aceleași plăci de metal*. Remarcăm de asemenea mica diferență între lungimea și lățimea pergamentului, care deosebește manuscrisul acesta de textele similare din Țara Românească și Moldova în secolul al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea ³. Acest format ne trimite la textele bizantine și la cele slave mai vechi.

Textul. Cuprinsul este cel obișnuit tetraevanghelelor, atît de răspîndite în trecutul ortodox: tablele care cuprind explicații sau arată capitolul sau paragraful (zaceala), precum și data sau ocazia la care se cuvenea să fie citite evangheliile în ordinea canonică; ele sînt precedate de lista « capetelor » (glave), dar fără predosloviile arhiepiscopului Teofilact al Bulgariei, ceea ce ne trimite la un izvod mai vechi decît cel obișnuit slavilor meridionali în sec. XIV—XV, izvod complet necunoscut Țărilor Române ⁴. La sfârșit, pericopele (zacealele) din evanghelia de la Matei ce se citesc în joia mare la liturghie și în vinerea mare la vecernie.

F. I—II albe.

¹ Vom respecta numerotația veche, făcută cu creionul.

² Astfel, fila 117 are jos două tăieturi paralele, făcute probabil cu o lamă grea, care străbat pînă la fila 93, iar la fila 118 tăietura se repetă o singură dată, în marginea de sus, pînă la fila 198. Aceeași tăietură prezintă sus și placa de lemn a scoarței din față. Cele două tăieturi se datoresc probabil unor lovitură de sabie, înainte de repararea cărții, datorate vicisitudinilor prin care a trecut tezaurul mănăstirii oltene căreia îi aparținea. Este de remarcat că fascicola 16 exista la data cînd a avut loc acest accident, deoarece tăietura din dreapta are o întrerupere între fasciculele 15 și 17. Faptul acesta ne îndeamnă să credem că legătura a fost refăcută — poate în secolul al XVII-lea — după ce manuscrisul a suferit o degradare, pierzînd chiar o fascicolă.

³ Față de cei 31,3 × 23,5 cm ai ferecăturii și 31 (— 31,4) × 24 (— 24,4) cm ai foii scrise, tetraevangelul din 1436 al lui Gavriil Uric (Muzeul de Artă Ms. 4) are lungimea cotorului de 38 cm, lățimea plăcilor de argint de 23 cm, iar cel al postelnicului Marcea din 1518—1519 (*ibid.* Ms. 7) are 41,5 cm × 27 cm cu tendința pentru celelalte manuscrise de a se lungi în detrimentul lățimei; această tendință este impusă de caracteristica semi-uncialei românești liturgice, mai subțire și mai înaltă ca cea folosită în trecut.

⁴ V. și Iațimirski, *loc. cit.*